

УДК 376.36.018.7+378.096(045)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З ДОДАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ „ВИХОВАТЕЛЬ ЛОГОПЕДИЧНИХ ГРУП” (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ ФАКУЛЬТЕТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ)

Савіцька Г.І.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

В статті розкриваються особливості організації та змісту педагогічної практики з додаткової спеціалізації „Вихователь логопедичних груп” на прикладі узагальненого досвіду роботи факультету дошкільної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, визначаються позитивні тенденції її вдосконалення.

Ключові слова: педагогічна практика, додаткова спеціалізація, вихователь логопедичних груп, діти-логопати.

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ И СОДЕРЖАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ С ДОПОЛНИТЕЛЬНОЙ СПЕЦИАЛИЗАЦИИ «ВОСПИТАТЕЛЬ ЛОГОПЕДИЧЕСКИХ ГРУПП» (НА ПРИМЕРЕ РАБОТЫ ФАКУЛЬТЕТА ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ХМЕЛЬНИЦКОЙ ГУМАНИТАРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ АКАДЕМИИ)

Савицкая Г.И.

В статье раскрываются особенности организации и содержания педагогической практики с дополнительной специализации «Воспитатель логопедических групп» на примере обобщенного опыта работы факультета дошкольного образования Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии, определяются положительные тенденции реализации ее совершенствования.

Ключевые слова: педагогическая практика, дополнительная специализация, воспитатель логопедических групп, дети-логопаты.

PECULIARITIES OF ORGANIZATION AND THE CONTENT OF PEDAGOGICAL PRACTICE IN ADDITIONAL SPECIALIZATION “TUTOR OF LOGOPED GROUPS” (AT THE EXAMPLE OF WORK OF THE FACULTY OF PRE-SCHOOL EDUCATION OF KHMEL’NYTS’KYI HUMANITARIAN PEDAGOGICAL ACADEMY)

Savits'ka H.I.

Peculiarities of organization and the content of pedagogical practice in additional specialization “tutor of logoped groups” at the example of work of the faculty of pre-school education of khmel’nyts’kyi humanitarian pedagogical academy by means of determination of positive tendencies of realization of the content of educational plan have been revealed in the article.

Keywords: pedagogical practice, additional specialization, tutor of logoped groups, children-logopats.

Постановка проблеми. У системі професійної підготовки педагогів важливе місце належить педагогічній практиці. Вона є важливою складовою навчально-виховного процесу, в ході якого проходить безпосереднє поєднання і реалізація теоретичних знань, що отримують студенти на заняттях, з їх практичною діяльністю в якості педагогів. Це дозволяє закріпити і поглибити знання теорії, а також – набути вміння і навички, необхідні для майбутньої самостійної роботи.

Практична підготовка студентів базується на „Положенні про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України”, затвердженому наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р., № 93. Зміст і послідовність практик визначається наскрізною програмою практичної підготовки та навчальною і робочою програмами практик, які розробляються кафедрою згідно з навчальним планом.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Педагогічна практика у науковій теорії посідає важливе місце як один з ключових факторів процесі формування особистості майбутнього педагога. Цій проблемі присвячено праці Ф.Н. Гоноболіна, Е.А. Гришина, Н.В. Казакової, Н.В. Кузьміної, В.О. Сластьоніна, Л.Ф. Спіріна, О.І. Щербакової та ін. Здійснено низ-

ку досліджень з питань удосконалення професійної і, зокрема, практичної підготовки вчителя та вихователя. В них розкриваються шляхи підвищення ефективності педагогічної практики.

Формування цілей статті. Метою статті є здійснення аналізу особливостей організації та змісту педагогічної практики з додатковою спеціалізацією „Вихователь логопедичних груп” на прикладі роботи факультету дошкільної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії шляхом виявлення позитивних тенденцій реалізації змісту навчального плану.

Виклад основного матеріалу. Практика з додаткової спеціалізації „Вихователь логопедичних груп” посідає в процесі підготовки вихователів логопедичних груп істотне місце: вона стає одним з найважливіших етапів у навчанні, засобом відточування професійних і загальнолюдських якостей, необхідних для роботи педагога – вихователя логопедичних груп. У процесі практики студенти ознайомлюються з організацією логопедичної допомоги в умовах дошкільного навчального закладу. Даний вид практики дає студентам можливість опанувати необхідними вміннями і навичками діагностики, корекції, профілактики мовленнєвих порушень, вміннями спілкування з дітьми, колегами, адміністрацією, батьками, входити з ними в контакт, переборюючи психологічний бар’єр.

Логопедична практика пов’язана з комплексом психолого-педагогічних, діагностичних і спеціальних корекційних дисциплін. Під час цієї практики студенти закріплюють знання з теоретичних основ предметів „Основи логопедії”, „Клінічні основи дефектології”, „Психологія мовлення”, „Логопедична ритміка”. Проте вищезгаданими вміннями не можливо опанувати тільки в системі теоретичної підготовки навіть у процесі ділової та рольової гри. Тільки безпосередня робота студентів з дітьми, що мають вади мовлення, дає можливість правильно визначити порушення, уточнити його структуру, етіологію (причини), патогенез (виникнення й розвиток патологічних процесів, що лежать в основі порушення) і вибрати найбільш оптимальну, адекватну корекційну методика з урахуванням резервних, компенсаторних можливостей кожної дитини.

Метою практики з додаткової спеціалізації є формування професійних умінь і особистісних якостей майбутнього педагога – вихо-

вателя логопедичної групи, і на їх основі оволодіння різними видами професійної діяльності. А також надання допомоги молодому фахівцю адаптуватися до робочого місця, стимулювання готовності використання теоретичних знань, навичок і умінь на практиці – в діагностиці і корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку.

Логопедична практика передбачає вирішення наступних завдань:

- ознайомлення студентів із необхідними умовами діяльності, із предметно-просторовим середовищем, що стимулює мовленнєвий розвиток дитини дошкільного віку, зі специфікою обладнання логопедичного кабінету і мовних куточків у групах закладу;

- опанування навичками спілкування і корекційно-профілактичної роботи з дітьми, що мають мовленнєві порушення, колегами, адміністрацією, батьками;

- адаптація до робочого місця, корекційно-розвиваючої діяльності вихователя логопедичної групи, опанування практичними навичками диференціальної діагностики і корекції порушень мовлення (дислалії, дизартрії, ринолалії, фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення, загального недорозвитку мовлення);

- опанування навичками планування індивідуальної роботи з урахуванням інтегрованих зв'язків і компенсаторних можливостей дітей-логопатів дошкільного віку, ведення документації;

- формування потреби в педагогічній самоосвіті, виховання інтересу й любові до професії;

- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;

- формування професійних та морально-етичних якостей особистості як необхідних складових майбутньої професійної діяльності.

У процесі педагогічної практики в логопедичних групах студенти повинні сформувати такі уміння і навички:

- вміти обстежувати мовленнєвий апарат та фонематичний слух у дітей дошкільного віку;

- проводити обстеження мовлення дітей: звуковимова, словник, граматику, зв'язне мовлення;

- проводити індивідуальну роботу з дітьми-логопатами;

- проводити групові корекційні заняття, дидактичні та інші ігри для закріплення правильної звуковимови, формування граматично правильного мовлення;

- підбирати та виготовляти наочний матеріал для проведення логопедичних занять;

- спостерігати та проводити загальний аналіз занять (виявляти їх структуру, мету, методи і прийоми роботи та ін.);

- проводити роботу з батьками дітей-логопатів.

Практика з додаткової спеціалізації має проходити в активній формі, лише перше знайомство практикантів з дошкільним навчальним закладом відбувається у формі спостереження за діяльністю вихователя логопедичної групи та вчителя-логопеда, а також вивчення навчально-методичної документації та матеріально-технічної бази закладу.

Студенти четвертого курсу з додаткової спеціалізації проходять такі види практики: практика з додаткової спеціалізації „Вихователь логопедичних груп” (на неї виділено 32 год. у сьомому семестрі) та переддипломна педагогічна практика з додаткової спеціалізації „Вихователь логопедичних груп” (30 год. у восьмому семестрі).

Перед кожним видом практики проводиться настановча конференція, на якій студенти детально ознайомлюються з завданнями, змістом практики, вимогами до оформлення документації. Обов'язковою умовою допуску до практики є інструктаж студентів з техніки безпеки та охорони власного життя і здоров'я, та здоров'я дітей дошкільного віку.

Базами практики виступають дошкільні навчальні заклади м. Хмельницького, де створені належні умови, є достатнє методичне забезпечення організації корекційної логопедичної роботи. До керівництва практикою на базах залучають досвідчених вихователів логопедичних груп та логопедів, які мають фахову освіту й педагогічний досвід.

Завданням педагогічної практики з додаткової спеціалізації „Вихователь логопедичних груп”, яка проходить у сьомому семестрі, є адаптація студентів до роботи в умовах логопедичної групи; встановлення контактів, подолання психологічного бар'єру в спілкуванні з вчителем-логопедом, вихователями, батьками та дітьми-логопатами;

актуалізація знань з основ логопедії, клінічних основ дефектології, психології мовлення, одержаних у процесі теоретичної підготовки та шляхом самоосвіти; оволодіння навичками спостереження, методами збору та аналізу матеріалу. Практиканти знайомляться з методичною та матеріально-технічною базою групи, логопедичного кабінету, з документацією, яку ведуть вихователь та логопед; вчать спостерігати та проводити загальний аналіз занять; здійснювати обстеження мовлення дітей дошкільного віку, самостійно проводити індивідуальну та групову корекційну роботу з дітьми з вадами мовлення.

Переддипломна педагогічна практика з додаткової спеціалізації, яка проходить у восьмому семестрі, є завершальним етапом практичної підготовки студентів, і виявляє рівень та якість їхніх професійних знань, умінь та навичок. Цей вид практики організовується в базових дошкільних навчальних закладах а також у дошкільних навчальних закладах з можливим подальшим працевлаштуванням. У процесі даного виду практики студенти повністю виконують обов'язки вихователя логопедичної групи дітей дошкільного віку, оволодівають навичками відбору мовного матеріалу, підбором оптимальних форм його реалізації, навичками планування, ведення документації, роботи з батьками, складання звіту про виконану роботу.

Студенти працюють відповідно до розкладу дошкільного навчального закладу, проводять групову та індивідуальну роботу з дітьми; забезпечують виконання корекційно-розвивальної роботи відповідно до діагнозу та працюють за складеним індивідуальним планом корекційно-виховної роботи: проводять артикуляційну, дихальну, мімічну, пальчикову гімнастику; здійснюють автоматизацію та диференціацію звуків у мовленні дітей; співпрацюють з вчителями-логопедами; організовують роботу із батьками.

Після закінчення переддипломної практики проводиться підсумкова студентська науково-практична конференція, на яку запрошуються вихователі, методисти, логопеди, завідувачі базових дошкільних навчальних закладів. Оформляється виставка зразків дидактичних посібників та наочного матеріалу, зразкових конспектів занять з наочністю до них, атрибутів для рухливих ігор та ігор-драматизацій. Відгуки про практику студентів та пропозиції до її організації враховуються в по-

дальшому. Диференційоване оцінювання результатів практики відбувається з урахуванням якості виконання завдань практики, самостійності, організованості та дисциплінованості студента, відгуків вихователів логопедичних груп і вчителя логопеда, характеристики, яку заклад пише на студента-практиканта.

Висновки. Отже, практика дає студентам можливість усвідомити, які знання, уміння та навички слід одержати як лекцій, так і шляхом самоосвіти, а які – у процесі активного спілкування з досвідченими педагогами закладу, дітьми-логопатами та їхніми батьками. Успіх педагогічної практики значною мірою залежить і від вибору базової установи, оптимальної реалізації найдосконаліших методів і прийомів роботи в конкретних умовах, методичного рівня й майстерності викладачів-керівників практики, вихователів логопедичних груп та логопедів, адже саме вони особистим прикладом активізують творчу самостійність студентів у виконанні завдань практики, допомагають формуванню сумлінного ставлення до роботи, відповідальності, цілеспрямованості. Саме ці фактори багато в чому визначають професійну придатність майбутнього спеціаліста.

Аналізуючи особливості організації та змісту педагогічної практики з додаткової спеціалізації, ми бачимо перспективу в підготовці студентів із спеціалізації „Вихователь логопедичних груп”, що працюватимуть в умовах інклюзивної освіти, у реаліях будь-якого дошкільного закладу, де у групах одночасно виховуються діти з типовим та нетиповим психофізичним розвитком.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сипченко В.І. Педагогічна практика у початкових класах: Навчальний посібник / В.І. Сипченко. – Слов'янськ, 2008. – 107 с.
2. Фурман О.В. Педагогічна практика з додаткової спеціалізації. Методичні рекомендації / О.В. Фурман. – Хмельницький: В-во ХГПА, 2011. – 30 с.